

ET AKTIVT OG GRØNT AARHUS FOR ALLE

ANLÆGSAFTALE

20.06.25

ET AKTIVT OG GRØNT AARHUS FOR ALLE	1
NATUR OG MOBILITET	4
GRØN MOBILITET, KOLLEKTIV TRAFIK OG CYKELSTIER	4
KLIMASIKRING, SKOVREJSNING OG NATUR	5
HAVMILJØ I BUGTEN OG NATUR	6
BYRUM OG BYLIV	6
TRAFIKSIKKERHED PÅ RINGVEJEN	6
SIGNALANLÆG I TRIGE	7
SKOLER OG DAGTILBUD	8
NY SPECIALSKOLE I LISBJERG	8
UDVIDELSE AF KALØVIGSKOLEN	9
MODERNISERING AF FAGLOKALER	9
MODERNISERING, BEDRE INDEKLIMA, KØKKENER, TOILETTER OG ARBEJDSMILJØ PÅ SKOLER OG I DAGTILBUD	9
LOKALE PASNINGSTILBUD	10
LEGEPLADSER OG UDEMILJØ I DAGTILBUD	10
AARHUS Ø – POTENTIALE FOR EN NY SKOLE	11
PLACERING AF SPECIAL- OG MODTAGELSESKLASSER PÅ SKOLERNE	11
BYUDVIKLINGEN I TILST	11
UDSATTE, ÆLDRE OG SUNDHED	12
UDVIKLING AF DEN FÆLLES VELFÆRD	12
VELFÆRDSTEKNOLOGI OG VELFÆRDSTEKNOLOGIENS HUS	12
FLERE NÆRE BOTILBUD TIL UDSATTE UNGE OG VOKSNE	12
ÆLDRE- OG PLEJEBOLIGER	13
SOCIALTANDPLEJEN	13
IDRÆTSFACILITETER	14
FREMTIDENS BREDDEIDRÆT I AARHUS	14
TRYGHED OM STADIONS ØKONOMI – NY PULJE TIL UFORUDSETE UDGIFTER	15
ATLETIKSTADION OG SPORTENS HUS	15
EJENDOMME OG BYGGERI	15
EJENDOMSOMRÅDET	15
UBALANCE I DEN ØKONOMISKE RAMME TIL EJENDOMSOMRÅDET	16
KLIMAAFTRYK OG DRIFTSØKONOMI VIA KVADRATMETER	16
FASTLÆGGELSE AF SERVICENIVEAU OG FINANSIERINGSMODEL FOR EJENDOMSDRIFT	17
NY MODEL FOR STYRING AF ANLÆGSPROJEKTER	17
ANLÆGSBUFFER	18
ANLÆGSØKONOMI	18

KORTERE SAGSBEHANDLINGSTIDER PÅ LOKALPLANER OG ØGET GRUNDSALGSINDTÆGTER.....	18
ANLÆGSFORSKYDNINGER	19

FINANSIERING	19
---------------------	-----------

AFLEDTE DRIFTSUDGIFTER.....	19
FORLÆNGELSE AF ANLÆGSINVESTERINGSPLANEN	20

DELTAGELSE I AFTALEN	20
-----------------------------	-----------

BILAG.....	20
------------	----

ET AKTIVT OG GRØNT AARHUS FOR ALLE

Aarhus er en levende, aktiv og grøn by. Byen vokser, flere flytter til, og der kommer flere arbejdspladser. Vi står med stigende behov for gode dagtilbud, skoler, idrætsfaciliteter, mobilitet og grønne løsninger. Samtidig har flere borgere behov for særlig støtte. Det udfordrer vores fælles rammer og kalder på ansvarlige løsninger.

Derfor er alle byrådets partier - Socialdemokratiet, Konservative, Socialistisk Folkeparti, Venstre, Enhedslisten, Radikale Venstre, Liberal Alliance, Danmarksdemokraterne, Moderaterne og Alternativet - enige om at afsætte knap 700 mio. kr. til: forbedringer i skoler og dagtilbud, en ny skole for børn med særlige behov, nye idrætsfaciliteter, flere grønne områder og klimatiltag, bedre mobilitet og infrastruktur samt at løse en række strukturelle økonomiske udfordringer.

Finansiering findes ved at forlænge den 11-årige investeringsplan, så den løber frem til 2035. Aftalen ses som en anlægsaftale til Budget 2026-2029. Forligspartierne er enige om at fremsende anlægsaftalen som et fuldt finansieret budgetforslag på anlægsområdet til budgetforhandlingerne 2026-2029.

NATUR OG MOBILITET

Grøn mobilitet, kollektiv trafik og cykelstier

Med den politiske aftale om Grøn Mobilitetsplan fra 2024 blev der fastsat en ambitiøs grøn retning for udviklingen af vores mobilitetssystem, så det kan følge med befolkningsudviklingen og sikre aarhusianernes fremkommelighed. Der er allerede i budget 2025 – 2028 prioriteret midler til mange initiativer, som kan forbedre den kollektive trafik og gøre det mere attraktivt at vælge de grønne transportformer, skabe mindre trængsel, samt den fortsatte fysiske udvikling af grønne, trygge og mangfoldige byrum og bymiljøer på tværs af kommunen.

Der er imidlertid stadig indsatser i planen, som ikke eller kun delvist er finansieret – indsatser, som skal understøtte målet om 50% flere passagerer i den kollektive trafik, samt målet om en fuldt, elektrificeret busflåde i 2027. Derfor er forligspartierne enige om at afsætte 80 mio. kr. yderligere til grøn mobilitet, kollektiv trafik og cykelstier fordelt ift. nedenstående.

Der er lagt op til, at der i aftalerne om de kommende års budgetter kan ske en betydelig udvidelse af kapaciteten i den kollektive trafik. Udbygning af busdriften vil kræve anlægsinvesteringer, så busserne har de nødvendige ladefaciliteter og garageanlæg samt udbygning af

busbaner. Desuden er der i den grønne mobilitetsplan forudsat, at der også efter 2028 skal investeres yderligere i at forbedre fremkommeligheden for busserne

Forligspartierne er således enige om, at der afsættes 30 mio. kr. til anlæg vedr. den kollektive trafik, hvoraf 20 mio. kr. øremærkes den videre udbygning af et effektivt busnet og øget busfremkommelighed, og 10 mio. kr. øremærkes den fortsatte udvidelse af busladeinfrastrukturen.

For at understøtte trafikstrukturen med etablering af trafikøer og fredeliggørelse af Midtbyen er der brug for investeringer i vejinfrastrukturen, herunder også etablering af kombinationsrejseanlæg, som kan gøre det let og fleksibelt at kombinere biltrafik med kollektiv trafik og cyklen. Intelligent Trafik Styring (ITS) understøtter afvikling af trafikken og hjælper med at reducere trængslen i særligt de tættest befolkede områder af byen. Forligspartierne er derfor enige om at reservere 25 mio. kr. til forbedret vejinfrastruktur.

Endelig ønsker forligspartierne også at understøtte ambitionerne i Grøn Mobilitetsplan om at gøre det mere attraktivt og effektivt for aarhusianerne at vælge cyklen via et bedre og mere omfattende hovedcykelstinet. På den baggrund afsættes der 25 mio. kr. til udbygning af cykelstinet samt til løft af cykelparkeringsfaciliteterne fx ifm. Bruuns bro eller lignende projekter. Forligspartierne er ligeledes optaget af at sikre etableringen af cykelstier hurtigst muligt, og derfor vil der være fokus på at øge eksekveringen samt at fremrykke projekter, der er klar og godkendte.

Ovenstående 80 mio. kr. finansieres med 50 mio. kr. i nye midler, og derudover forventes 30 mio. kr. afsat fra selvbudgettering 2024 til grøn mobilitet også at blive udmøntet inden for ovenstående rammer.

Klimasikring, skovrejsning og natur

Aarhus skal stå stærkt rustet til fremtidens vejr og klima. Store nedbørsmængder forventes at blive mere normale, hvilket risikerer at medføre skader på både ejendomme og infrastruktur. Infrastruktur og bymiljøer skal tilpasses, og det åbne land skal klimatilpasses, så de store vandmasser i videst mulig udstrækning kan håndteres her. I det åbne land kan klimatilpasningen samtænkes med etableringen af ny natur, som bidrager til at mindske både kvælstof og CO₂-udledningen, styrke biodiversiteten og skabe rekreative naturoplevelser.

Der er brug for klimatilpasning i vores tættest befolkede byområder, herunder til bl.a. en omdannelse af Østbanetorvet, med afsæt i helhedsplanen for området, samt Nørreport-krydset. Klimasikring kan medvirke til at skabe et attraktivt byrum og understøtte mere byliv og handel. Omdannelsen skal indgå i et samlet projekt for området, hvor Aarhus Vand er medfinansierende i videst muligt omfang inden for de fastsatte rammer på klimatilpasningsløsninger.

Udtagning af lavbundsjord og etablering af ny skov og natur er afgørende i klimatilpasningen af det åbne land og for at reducere CO₂-udledningen, beskytte grundvandet samt styrke biodiversiteten. Realiseringen af disse projekter kræver, at Aarhus Kommune foretager strategiske jordkøb, så der kan etableres stier og faunapassager, restaureres vandløb og genskabe ådalene med vandløb, enge og moser samt plantes ny skov.

Forligspartierne ønsker, at Teknik og Miljø fortsætter indsatserne og der afsættes i alt 30 mio. kr. på en reserve, som tilføres 15 mio. kr. med selvbudgettering i budget 2024.

Teknik og Miljø anmodes om at udarbejde konkrete forslag til udmøntning af midlerne, som præsenteres for byrådet via det blågrønne anlægsprogram.

Havmiljø i bugten og natur

Norsminde Flak ligger netop, hvor Aarhusbugten åbner sig mod syd. Det lavvandede område er et vigtigt levested for fisk, og områdets tilstand er afgørende for Aarhusbugtens tilstand. Ved at lave stenudlægning som et habitatforbedrende tiltag kan forholdene for fisk i Aarhus Bugt såvel som Norsminde Fjord forbedres.

Med budget 2023 blev der afsat 10 mio. kr. til projekter med henblik på genopretning i miljøtilstanden i Aarhus-bugten. Der er på nuværende tidspunkt brugt ca. 1/5 del af midlerne. De resterende midler forventes anvendt til snorklerevet ved Den Permanente samt forberedelser til genopretning af Mejl Flak og Norsminde Flak.

Forligspartierne er enige om at fastholde ambitionsniveauet fra budget 2023 og der afsættes yderligere 15 mio. kr. på en reserve hertil. Samtidigt ønsker forligspartierne at undersøge mulighederne for ekstern finansiering.

Som grundlag for ovenstående forudsætter forligspartierne, at den lokale grønne trepart realiserer de omlægningsplaner, der reducerer kvælstofudledningen fra landbruget til havmiljøet.

Byrum og byliv

Gode byrum har stor betydning for, hvordan aarhusianerne oplever byens kvalitet. Derfor har Teknik og Miljø udarbejdet en strategi for byens rum og pladser. Det er rummene mellem bygningerne, der skaber rammerne for borgernes liv i byen, og som kan fungere som grønne åndehuller for aarhusianerne. Erfaringer fra andre byer viser, at et strategisk fokus på at løfte byens rum, løfter oplevelsen af et helt kvarters kvalitet og hæver livskvaliteten for byens borgere. Forligspartierne er derfor enige om at afsætte 8 mio. kr. til omdannelsen af byrum, der skaber bykvalitet og byliv.

Trafiksikkerhed på Ringvejen

Ringvejen i Aarhus har været en uheldsramt strækning, hvor der særligt på stykket mellem Silkeborgvej og Randersvej har været større ulykker med dødsfald og alvorligt tilskadekomne. Der har været fremsat ønsker om rødkørselskameraer men det har ikke været muligt.

Forligspartierne er enige om, at trafiksikkerheden og trygheden på Ringvejen skal forbedres. Der afsættes derfor på reserven 5 mio. kr. i 2026 til trafiksikkerhed på Ringvejen.

Teknik og Miljø er i gang med en sortpletanalyse af de mest uheldsramte steder i Aarhus Kommune. Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø om på baggrund af sortpletanalysen at præsentere Byrådet for forslag til konkrete trafiksikkerhedstiltag på Ringvejen inden udgangen af 2025, som den afsatte reserve kan udmøntes til.

Signalanlæg i Trige

Byudviklingen i Trige medfører i stigende grad udfordringer for en sikker trafikafvikling i krydset mellem Randersvej, Pannerupvej og Lergravvej. I Anlægsprogram for trafikal Infrastruktur 2021-2024 blev der oprindeligt afsat 3,7 mio. kr. til projektet, men det har vist sig ikke at være tilstrækkeligt. Samlet er der brug for 16,1 mio. kr. Forligspartierne er derfor enige om, at der afsættes et rådighedsbeløb i Teknik og Miljø på 10,6 mio. kr., som sammen med den eksisterende KB-bevilling kan bruges til anlæg af lyskrydset. Der afsættes 5,6 mio. kr. i ny finansiering, mens de resterende midler findes inden for øvrige KB-bevillinger til infrastruktur og KB-puljer.

SKOLER OG DAGTILBUD

Ny specialskole i Lisbjerg

Med vedtagelsen af budgettet for 2025-2029 blev det besluttet, at det inden udgangen af 2024 skulle afklares, hvor en kapacitetsudvidelse af Stensagerskolen skal placeres, og at den samlede økonomi for kapacitetsudvidelsen skal fremlægges til forhandlingerne om budget 2026. Forligskredsen bag budget 2025-2028 har aftalt, at der skal bygges en ny specialskole i Lisbjerg, som erstatning for den midlertidige kapacitet, som er etableret på den "gamle" Stensagerskole på Stensagervej.

Forligspartierne er enige om, at den nye specialskole i Lisbjerg skal etableres som en to-sporet selvstændig specialskole med forberedelse til tre spor. Der etableres klub i lokalefællesskab med skolen og et mindre areal kun til brug af klubben. Der reserveres et større areal med henblik på fremtidig mulig etablering af et klubtilbud i selvstændige lokaler med mulighed for STU-tilbud i regi af Sociale Forhold og Beskæftigelse. Det større areal vil også kunne rumme en eventuel udvidelse af skolen til tre spor og et specialdagtilbud.

Forligspartierne lægger vægt på, at skolen etableres så hurtigt som muligt og det politiske mål er således, at skolen kan åbne allerede ved skoleåret 2030/2031. Både Teknik og Miljø, Børn og Unge og Borgmesterens Afdeling anmodes om at fremme hastigheden i byggeriet så vidt muligt. Dette for at sikre, at eleverne så hurtigt som muligt kan flytte ind i de nye og moderne bygningsmæssige rammer fremfor den nuværende placering på Stensagervej

Der afsættes 327,3 mio. kr. i perioden 2026-2031 til grundkøb og etablering af skolen, som finansieres ved omprioritering af allerede afsatte anlægsmidler og dagtilbudsreserven.

Forligspartierne er enige om at afsætte midler til bygningsdrift af skolen og til ledelse fra 2031 – begge elementer der traditionelt finansieres ved anlægsbeslutningen i skolebyggerier – i overensstemmelse med beskrivelsen i analysen af den kommende skole. Disse midler har ingen indvirkning på råderummet ved Budget 2026-2029

Forligspartierne er opmærksomme på, at en stigende andel elever i specialskole giver merudgifter, der ikke er dækket af en budgetmodel. Borgmesterens Afdeling og Børn og Unge analyserer forskellige budgetmodeller for specialundervisning til Magistratens budgetforslag for 2026 som bestilt i budget 2025. I skoleanalysen fra 2024 estimeres merudgiften til specialskoler at stige med 8 mio. kr. om året, hvor finansieringen skal ses i sammenhæng til bl.a. øvrig finansiering af specialundervisning og almenområdet.

Udvidelse af Kaløvigskolen

Kaløvigskolen er et specialklassetilbud til børn fra børnehaveklasse til 6. klasse, som har socioemotionelle vanskeligheder, indlæringsmæssige udfordringer, og som kommer fra socialt udsatte familier. Der er behov for flere pladser til Kaløvigskolens målgruppe. Samtidigt er overgangen fra Kaløvigskolen til specialklasse på en anden skole i 7. klasse vanskelig både for eleverne fra Kaløvigskolen og de øvrige elever i specialklasserne. Forligspartierne er enige om at oprette et tilsvarende skoletilbud som Kaløvigskolen fra 0.-10. klasse på Elev Skole, når eleverne fra Elev Skole flytter til Ravnebakkeskolen til skoleåret 2026/2027. Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø og Børn og Unge om at afklare, hvad en klargøring af Elev Skole til undervisning af Kaløvigskolens målgruppe vil koste. Afdækningen af udgifterne skal være klar til forhandlingerne om budget 2026, herunder finansiering af forudsat indtægtskrav ved salg af skolen.

Modernisering af faglokaler

Gode faglokaler på skolerne giver skolerne bedre mulighed for at give mere varieret og praktisk undervisning til eleverne. Det bidrager til, at flere elever kan lære og trives i folkeskolen. Forligspartierne anmoder Børn og Unge og Teknik og Miljø om at kortlægge behovet for modernisering af nedslidte faglokaler på de aarhusianske folkeskoler. I den politiske aftale om Folkeskolens Kvalitetsprogram fra foråret 2024 er der afsat i alt 2,6 mia. kr. i 2025-2027 til investering i bedre faglokaler. Aarhus Kommune forventes i 2026 og 2027 at få i alt 108 mio. kr. herfra. Forligspartierne er enige om, at disse midler skal anvendes til modernisering af faglokaler. Forligspartierne er samtidig opmærksomme på, at kortlægningen kan vise et yderligere behov for modernisering af faglokaler, hvilket skal være afklaret forud for budget 2027.

Modernisering, bedre indeklima, køkkener, toiletter og arbejdsmiljø på skoler og i dagtilbud

Et godt indeklima og gode toiletforhold er afgørende for børn og unges trivsel, sundhed, leg og læring og for et godt arbejdsmiljø. Med investeringsplanen for 2024-2034 blev der afsat 425 mio. kr. i 2024-priser i en fælles pulje til indeklima, modernisering, toiletter og arbejdsmiljø. Der resterer aktuelt omkring 120,8 mio. kr., som er ved at blive disponeret i kommende skoleprojekter, hvor pengene ikke rækker i det omfang, der er behov for. Der er også fortsat mange skoler, dagtilbudsafdelinger og klubber, hvis fysiske rammer er utidssvarende med et udfordret indeklima. Forligspartierne er derfor enige om, at der afsættes yderligere 80 mio. kr. til moderniseringer, forbedringer af toiletforhold, indeklima og arbejdsmiljø i dagtilbud, skoler og klubber.

Sunde mad- og måltidsvaner bidrager til at fremme børn og unges sundhed, trivsel, læring og udvikling, ligesom det styrker fællesskabet mellem børnene og de unge. Det er i dag ikke alle skoler, som har mulighed for at tilbyde eleverne et sundt og nærende måltid i løbet af skoledagen pga. økonomi, manglende faciliteter mv. Forligspartierne ønsker, at alle skoler

fremover får mulighed for en madordning evt. via samarbejde med andre kommunale tilbud der laver mad. Forligspartierne anerkender dog samtidig, at det kan tage tid at indfri ambitionen.

Der er afsat 65 mio. kr. i investeringsplanen for 2024-2034 til etablering af køkkener på skolerne. I takt med at der kan tilvejebringes den nødvendige driftsfinansiering til køkkenerne, kan de etableres. Skolerne ikke er forpligtet på at oprette en madordning, og der er således op til den enkelte skole i dialog med forældrene.

Lokale pasningstilbud

Mange forældre har et stort ønske om, at deres børn går i dagtilbud i deres lokalområde og sammen med de børn, som de senere skal gå i skole med, så de bliver en del af et lokalt fællesskab. Samtidig kan lang transporttid til og fra dagtilbuddet betyde, at det er svært for familierne at skabe den rette balance mellem arbejdsliv, fritid og familieliv. Forligspartierne er opmærksomme på, at der er flere steder i kommunen, hvor børnene bliver anvist en dagtilbudsplads langt fra deres lokalområde. Forligspartierne er enige om at anmode Børn og Unge, Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling om at beskrive modeller for, hvordan flere familier får tilbudt pasning tæt på, hvor de bor til forhandlingerne om budget 2026 med henblik på valg af model, herunder særligt de afledte driftsudgifter på ejendomsområdet. Modellerne vil indebære fremrykning af dagtilbudsbyggerier. Modellerne vil endvidere indebære, at der frigøres kapacitet i andre lokalområder, som vil medføre lukning af dagtilbudsafdelinger i disse områder.

Legepladser og udemiljø i dagtilbud

Børn i dagtilbud tilbringer en stor del af deres hverdag på legepladserne. Gode legepladser i dagtilbuddene, som bidrager til høj kvalitet i de pædagogiske udemiljøer, har derfor stor betydning for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Børn skal tilbydes varierede legemuligheder, som passer til deres alder og forudsætninger, og at medarbejderne skal tilrettelægge praksis, så de i højere grad kan komme tættere på og støtte alle børn, når de leger ude. Forligspartierne er enige om at afsætte 10 mio. kr. til kommunale og selvejende dagtilbud til forbedringer af deres udemiljøer.

Legepladser er også en vigtig del af børn og børnefamiliers fritidsliv. De skaber rammerne for et aktivt familieliv og danner mødesteder på tværs af generationer. Legepladser kan bidrage til at skabe liv i byens små lommer, i oplandsbyerne og i grønne områder og parker.

Der er samtidigt behov for at samtænke brugen af legepladser på tværs af dagtilbud og byrummets legepladstilbud. Derfor anmodes Teknik og Miljø og Børn og Unge om at udarbejde et forslag til nye legepladser senest inden budget 2027. Der afsættes 10 mio. kr. til Teknik og Miljø til legepladser i byens rum.

Aarhus Ø – Potentiale for en ny skole

Aarhus Ø er blevet en levende bydel, og i takt med udviklingen er der kommet flere børn og unge på Aarhus Ø. Forligspartierne ønsker at afdække mulighederne for, at børn og unge på Aarhus Ø kan få et lokalt skoletilbud. Forligspartierne er derfor enige om at igangsætte en analyse, der med afsæt i elevgrundlaget skal belyse behov, muligheder og finansiering for en Aarhus Ø skole, herunder mulighederne for medfinansiering fra eksterne.

Der gennemføres en analyse i samarbejde mellem Børn og Unge, Teknik og Miljø samt Borgmesterens Afdeling, der til Magistratens budget 2027 skal afrapportere herpå.

Placering af special- og modtagelsesklasser på skolerne

Ledig kapacitet på skolerne er i dag det primære kriterium, når der skal placeres special- og modtagelsesklasser. De skoler, hvor der er ledig kapacitet, er imidlertid oftest skoler med lav egenskoleandel og højest andel elever med dansk som andetsprog. For at kunne skubbe til udviklingen mod, at Aarhus Kommune i højere grad får mere bæredygtige folkeskoler med en balanceret elevsammensætning er forligspartierne opmærksomme på, at der er brug for, at special- og modtagelsesklasser i fremtiden placeres mere med øje for en balanceret elevsammensætning. Forligspartierne er samtidig opmærksomme på, at dette hensyn vil kunne udløse et udbygningsbehov på flere skoler, der dermed vil skulle reduceres tilsvarende andetseds.

Forligspartierne er derfor enige om at anmode Børn og Unge, Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling om en kortlægning af blandt andet nuværende placering af special- og modtagelsesklasser, ledig kapacitet på skolerne, muligheder for samlokalisering samt pædagogiske og faglige begrundelser for placering af special- og modtagelsesklasser. Behovet for kapacitet ved friholdelse af skoler med høj andel elever med dansk som andetsprog og lav egenskoleandel for både nuværende og nye special- og modtagelsesklasser samt finansiering heraf ønskes også belyst. Analysen skal være færdig senest i juni 2026 med henblik på, at den kan indgå i forhandlingerne om budget 2027.

Byudviklingen i Tilst

For at medvirke til en bedre boligsocial udvikling i Tilst finder forligspartierne det vigtigt, at der på det kommunale areal ved Tilst Vestervej snarest etableres familieboliger. Forligspartierne beder Teknik- og Miljø samt Kultur- og Borgerservice sikre, at den skydeklub, der i dag findes på arealet, kan fortsætte sine aktiviteter andre steder i kommunen. Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø, Børn og Unge samt Sundhed og Omsorg om, at sikre tilstrækkelige arealreservationer i Tilst til fremtidens behov for ældreboliger og dagtilbud. Med disse forhold håndteret vil lokalplansprocessen herefter kunne behandles efter vanlig praksis i Aarhus Byråd.

UDSATTE, ÆLDRE OG SUNDHED

Udvikling af den fælles velfærd

Udviklingen af vores fælles velfærd er en forudsætning for at kunne tilbyde velfærdsydelser og -service til borgerne i Aarhus. Derfor prioriterede forligskredsen bag budget 2024 følgende temaer, som skal understøtte udviklingen af velfærden:

- udvikling af pædagogiske læringsmiljøer i dagtilbud og skoler
- tidlig forebyggelse og styrkede indsatser i forhold til samarbejde med familier, hvor børn og unge har behov for ekstra støtte
- praksisnær kompetenceløft af medarbejdere i dagtilbud og skoler, så de har større kendskab til specialpædagogik og inkluderende pædagogiske miljøer
- kompetenceudvikling på det sociale område, der bidrager til, at flere kan komme i uddannelse eller beskæftigelse

Der afsættes 30 mio. kr. finansieret fra selvbudgetteringsmidlerne 2024. Forligspartierne bag budget 2024 har anmodet Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse om at fremlægge et fælles forslag til fordeling af ovenstående midler forud for budgetforhandlinger for 2026-2029 med inddragelse af budget 2024-forligskredsen.

Velfærdsteknologi og Velfærdsteknologiens Hus

Velfærdsteknologi kan hjælpe mange borgere til øget selvstændighed og give øget livskvalitet og kan samtidig bidrage til bedre arbejdsmiljø og imødegå rekrutteringsudfordringer i fremtiden. Med etableringen af Velfærdsteknologiens Hus sikres tidssvarende omgivelser til et styrket fokus på velfærdsteknologiske løsninger for borgerne og et styrket samarbejde med andre aktører på sundhedsområdet. Forligspartierne noterer sig, at de reservede 25 mio. kr. til velfærdsteknologi fra selvbudgetteringsreserven forlods er udmøntet via indstillingen "Velfærdsteknologiens Hus og Lærings- og beskæftigelsestilskud" på byrådsmødet den 22. januar 2025.

Flere nære botilbud til udsatte unge og voksne

Byrådet har fastsat et ambitiøst mål om, at 80 % af aarhusianere med behov for døgntilbud senest i 2035 skal være bosiddende i Aarhus Kommunens egne tilbud, så disse borgere får bedre mulighed for at kunne deltage i samfundet og fællesskabet.

Analysen af udbygningsbehovet på socialområdet fra budget 2025 viste et behov for minimum 115 yderligere boliger til unge og voksne med handicap, psykiske udfordringer eller udfordringer med hjemløshed og/eller misbrug inden 2035 for at nå den ambitiøse målsætning.

Forligspartierne er derfor enige om at afsætte i alt 18,5 mio. kr. (i 2025-priser) til 40 pladser i botilbudslignende tilbud efter almenboliglovens §105. Opførelsen af boligerne finansieres via en omprioritering inden for almene boligkvoter.

For at understøtte en bæredygtig økonomisk udvikling på det specialiserede socialområde samt styrke muligheden for at tilpasse støtten til borgerens skiftende behov gennem livet ønsker forligspartierne, at Teknik og Miljø har fokus på størrelsen af tilbuddene, herunder mulighederne for at samdrifte mindre tilbud for at høste mulige stordriftsfordele. Forligspartierne ønsker desuden, at Teknik og Miljø i planlægningen af tilbuddene undersøger muligheden for brug af midlertidige lejemål. På den måde kan indsatsen i højere grad tilpasses udvikling i borgernes støttebehov.

Forligspartierne er opmærksomme på, at byen fortsat har en blandet boligsammensætning med både almene-, ejer- og andelsboliger. Derfor har partierne også til hensigt at sikre den fortsatte udbygning af almene boliger i hele Aarhus. Derfor ønsker partierne, at der forud for budget 2026 fremlægges en beskrivelse af den fortsatte boligudbygning og udnyttelse af kvoterne til familieboliger.

Ældre- og plejeboliger

Det forventes, at der i de kommende år vil være flere ældre i Aarhus Kommune, der får brug for hjælp og pleje. Det betyder, at der er et behov for at opføre flere plejeboliger. På den baggrund er aftalepartierne enige om, at der afsættes 25 mio. kr. til opførelse af yderligere ca. 50 plejeboliger, end der aktuelt er planlagt. Opførelsen af plejeboligerne finansieres via en omprioritering inden for almene boligkvoter.

Desuden er aftalepartierne enige om, at det er vigtigt at en plejebolig skal kunne bidrage til forskellige ønsker til, hvordan de ældre vil bo og samtidig skabe mere liv og glæde på lokalcentrene og plejehjemmene.

Forligspartierne er opmærksomme på, at byen fortsat har en blandet boligsammensætning med både almene-, ejer- og andelsboliger. Derfor har partierne også til hensigt at sikre den fortsatte udbygning af almene boliger i hele Aarhus. Derfor ønsker partierne, at der forud for budget 2026 fremlægges en beskrivelse af den fortsatte boligudbygning og udnyttelse af kvoterne til familieboliger.

Socialtandplejen

Socialtandplejen er Aarhus Kommunes tandplejetilbud til hjemløse, misbrugere og udsatte borgere. Socialtandplejens klinik er beliggende på Brobjergskolen, hvor lejemålet har været opsagt i flere år uden udflytningsdato, da der er planer om at bruge bygningen til andre formål. I budget 2020 blev der afsat 2 mio. kr. til en flytning af Socialtandplejens klinik.

Det har imidlertid vist sig, at det er vanskeligt at finde en anden placering, og at de afsatte midler ikke kan række. Samtidig trænger Socialtandplejens klinik på Brobjergskolen til renovering for at kunne leve op til krav om hygiejne mv., og der er kapacitetsudfordringer.

Forligspartierne er enige om, at der skal findes en løsning på placering af Socialtandplejens klinik, og at det som den første prioritet skal afklares, om Socialtandplejen kan forblive på Brobjergskolen. Forligspartierne anmoder derfor Kultur og Borgerservice, Børn og Unge og Teknik og Miljø om at afdække mulighederne for udvidelse og modernisering af klinikken på Brobjergskolen til forhandlingerne om budget 2026.

IDRÆTSFACILITETER

Fremtidens breddeidræt i Aarhus

Forligspartierne vil løfte kvaliteten af eksisterende idrætsfaciliteter, samtidigt med at nye idrætsfaciliteter målrettet foreningsidrætten skal igangsættes.

Salling Fondene har gennem en årrække støttet en lang række sport- og idrætsprojekter – ikke mindst faciliteter til breddeidrætten i Aarhus. Fonden støtter op om at løfte de aarhusianske idrætsfaciliteter som følge af en stor efterspørgsel og et forventet kommende behov i årene fremover. Støtte til etablering af idrætsfaciliteter er helt i tråd med fondens uddelingsstrategi, hvor et af fokusområderne netop er sport og fællesskaber. Derfor vil fonden også i fremtiden yde støtte til idrætsfaciliteter i byen – og meget gerne i tæt samarbejde med Aarhus Kommune.

Målet er at gøre lokalt forankrede projekter til virkelighed gennem et samarbejde og et temposkift, der – sammen med allerede afsatte midler i eksisterende anlægspuljer – over det kommende årti stiller i alt 365 mio. kr. til rådighed til idrætsfaciliteter for breddeidrætten i Aarhus. Udgangspunktet for fordelingen af midlerne vil være kriterierne godkendt af byrådet i maj 2025.

De 365 mio. kr. består af:

- 165 mio. kr. i støtte fra Aarhus Kommune, bestående af 115 mio. kr. i direkte tilskud samt 50 mio. kr. i garantier for lån optaget af foreninger
- 200 mio. kr. i eksisterende anlægspuljemidler til idrætsfaciliteter i Aarhus Kommune fra 2027-2034

Et temposkift i udbygningen af idrætsfaciliteter kræver, at Aarhus Kommune og samarbejdspartnere ser med nye øjne på processen fra ide til færdige projekter. Derfor anmoder forligspartierne Kultur og Borgerservice, Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling om at igangsætte en analyse af den nuværende tilskudsmodel forud for budget 2027. Analysen skal bl.a. præsentere forslag til, hvordan en ny model kan sikre, at idrætsmidlerne medvirker til,

at idrætsfaciliteterne opføres hurtigere og mere effektivt efter der er givet tilskud, end de 5-8 år det nu tager fra der gives et tilskud til faciliteten kan tages i brug.

Tryghed om stadions økonomi – ny pulje til uforudsete udgifter

Med henblik på at sikre ro og tryghed om byggeriet af nyt stadion i Aarhus, er forligspartierne enige om at afsætte i alt 55 mio. kr. til stadionprojektet til at hæve UFO-puljen til 15 % af targetsummen fra de daværende 5 % i anlægsindstillingen fra december, svarende til 9 % af den nuværende restomsætning. Forligspartierne har således en berettiget forventning om, at stadionprojektet samlet set er i balance.

Efter vedtagelse af tillægsbevilling til stadion i december 2024 er der arbejdet med besparelser i projektet, men der er fortsat en økonomisk ubalance. Samtidig har PwC og Teknik og Miljø peget på, at den eksisterende UFO-pulje er for lav set i forhold til projektets kompleksitet. Det økonomiske løft skal dermed sikre den fortsatte realisering af byggeriet. Der skal fortsat arbejdes målrettet med besparelser mhp. at sikre, at økonomien overholdes, og eventuelt yderligere uforudsete udfordringer skal derfor holdes inden for den hævede UFO-pulje eller findes via besparelser på projektet.

Atletikstadion og Sportens Hus

I forbindelse med et byråds flertal vedtog anlægsbevilling til Nyt atletikstadion og Sportens Hus blev der forudsat finansiering fra salg af AASKO-kollegiet på 132,2 mio. kr., mens det forventede salgsprovenu lyder nu på 42,5 mio. kr. Salget af kollegiet forventes at kunne gennemføres i 2027, hvor der på nuværende tidspunkt forventes en manko på 89,7 mio. kr.

Forligspartierne ønsker allerede nu at tage højde for den manglende finansiering og afsætter derfor en reserve på 35 mio. kr., der kan bruges til at dække indtægtskravet fra salget af AASKO-kollegiet. Hvis reserven ikke udnyttes, tilbageføres midlerne til kommunekassen.

EJENDOMME OG BYGGERI

Ejendomsområdet

Forligspartierne genbekræfter samlingen af ejendomsområdet i Aarhus Ejendomme, herunder målet om at skabe de bedst mulige bygningsmæssige rammer for kommunens kerneopgaver med samtidig nedbringelse af kommunens klimaaftryk ved optimering af bygningsporteføljen. Forligspartierne bekræfter desuden, at Aarhus Ejendomme samtidig er etableret med et effektiviseringskrav, hvor pengene allerede er anvendt til at løfte velfærden. Effektiviseringskravet er stigende til 100 mio. kr. årligt fra 2027 og frem.

Parterne noterer sig dog de aktuelle økonomiske udfordringer, som er synliggjort på ejendomsområdet med samlingen i 2024 og er indstillet på at tage de nødvendige greb, der bringer området i økonomisk balance.

Regnskab 2024 viser således en gældsopbygning på 153 mio. kr. på ejendomsområdet. Der forventes fortsat underskud i 2025 og 2026 og frem. Forligspartierne noterer sig, at udfordringer skyldes ubalancer som bl.a. er opstået i forbindelse med etableringen af Aarhus Ejendomme og som knytter sig til sammenhæng mellem serviceniveau og budget, forsyningspriser samt gæld.

Byrådet har med Økonomisk Politik besluttet, at Teknik og Miljø skal fremlægge en genopretningsplan der skal sikre balance i Aarhus Ejendommers økonomi. Med afsæt i denne aftale indleder rådmanden for Teknik og Miljø en politisk proces, som forud for budgetforhandlingerne for 2026 skaber et fælles politisk ståsted for den kommende genopretningsplan.

Ubalance i den økonomiske ramme til ejendomsområdet

Med samlingen af Aarhus Ejendomme blev der overført budget fra alle magistratsafdelinger svarende til korrigerede budgetter for 2024. Med regnskab 2024 er der konstateret et højere udgiftsniveau end de overførte budgetter.

Regnskab 2024 viser således en gæld på 153 mio. kr. på ejendomsområdet. For at understøtte serviceniveauet på de borgernære velfærdsbygninger tilfører forligspartierne 50 mio. kr. i engangsbeløb til ejendomsområdet. Midlerne kommer fra en reserve på 26 mio. kr. fra regnskab 2024 vedrørende overskreden udsvingsgrænse for Teknik og Miljø samt 24 mio. kr. i nye midler.

En del af den økonomiske ubalance skyldes stigende priser på el, vand og varme, der forventes at vare ved. Kommunerne blev under et som en del af økonomiaftalen kompenseret for de stigende forsyningspriser i 2024. Disse midler blev dog ikke fordelt til de daværende bygningsafdelinger.

Klimaafttryk og driftsøkonomi via kvadratmeter

Et af de vigtigste greb til både at reducere klimaafttrykket fra kommunens bygninger og effektivisere bygningsdriften handler om at arealoptimere og dermed reducere antal kvadratmeter. Parterne er enige om i genopretningsplanen at belyse nedbringelsen af antallet af kommunale bygningskvadratmeter, og at der skal fokus på at sikre færrest mulige konsekvenser for kerneopgaver som bl.a. skoler, dagtilbud, plejehjem, botilbud, idrætsfaciliteter mv.

Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø om primo 2026 at fremsende et forslag til strategi for nedbringelse af antallet af kvadratmeter der indeholder måltal for arealreduktion fordelt på magistratsafdelingerne. Strategien skal basere sig på sammenligninger med de øvrige 6-bykommuner og tage hensyn til forskelle i kommunernes demografi, geografi mv.

Teknik og Miljø vil i samarbejde med magistratsafdelingernes økonomichefer sikre gennemførslen af ovenstående analyse, opstilling af måltal samt efterfølgende koordinering om realiseringen af de besluttede kvadratmeterreduktioner.

Forligspartierne ønsker at følge udviklingen i bygningsporteføljen tæt, og derfor skal Teknik og Miljø årligt fra 2026, i forbindelse med regnskabet, afrapportere på fremdriften i forhold til de fastlagte måltal.

Fastlæggelse af serviceniveau og finansieringsmodel for ejendomsdrift

En del af den økonomiske ubalance i Aarhus Ejendomme skyldes ubalance mellem serviceniveau og det overførte budget. Forligspartierne tager ansvar for, at der fastlægges et serviceniveau for ejendomsdriften, som kan opretholdes indenfor sektorens økonomiske ramme. I forlængelse heraf ønsker parterne, at der udarbejdes en finansieringsmodel for ejendomsdrift mellem Teknik og Miljø, og de øvrige magistratsafdelinger, og en model, som sikrer effektiv styring af økonomien til ejendomsdrift.

Finansieringsmodellen skal sikre en hensigtsmæssig incitamentsstruktur og give ejendomsområdet mulighed for at prioritere ressourcer indenfor den økonomiske ramme, ligesom modellen skal sikre mulighed for fleksibelt at aftale "tilkøb" ud over den aftalte ramme. Finansieringsmodellen skal sikre transparens i forhold til Aarhus Ejendommens vedligeholdelsesmæssige forpligtelser over for bygningernes brugere. Finansieringsmodellen og fastlæggelsen af serviceniveau, herunder optimering af leverandørhåndtering, ønskes udviklet frem mod foråret 2026, og det skal godkendes af Magistraten.

Ny model for styring af anlægsprojekter

Der er behov for bedre styring med udgifterne i Aarhus Kommunes anlægsprojekter på ejendomsområdet. Det har været tydeligt de seneste år, hvor det i flere tilfælde har været vanskeligt at gennemføre de besluttede byggeprojekter inden for de oprindeligt afsatte budgetter.

Byrådet er ofte blevet bedt om at bevilge ekstra midler til projekterne. Der er brug for mere gennemsigtighed i priserne på anlægsprojekter, så der bliver bedre mulighed for at foretage politiske prioriteringer. Der er desuden behov for at synliggøre afledte varige driftsudgifter ved prioritering af anlægsmidler.

Forligspartierne ønsker at udbrede retningslinjerne fra store anlægsprojekter på infrastrukturområdet, hvor det er lykkedes at sikre en klarere anlægsstyring, til øvrige anlægsprojekter. Forligspartierne beder derfor Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling i samarbejde med magistratsafdelingerne om inden budget 2027 at udarbejde retningslinjer for anlægsstyring for byggerier og oplæg til opdatering af tildelingsmodellerne. Der startes med skoler og dagtilbud.

Med henblik på at have gennemsigtige og ensartede retningslinjer for dagtilbudsafdelingerne er forligspartierne ligeledes enige om, at der skal gælde de samme retningslinjer for

sammenlægning af dagtilbud som for lukning. Kompetencen til at lukke en dagtilbudsafdeling er ved rådmanden for Børn og Unge, hvis en enig forældrebestyrelse bakker op. Hvis ikke er kompetencen ved byrådet. Rådmanden for Børn og Unge bemyndiges til, at dette også gælder sammenlægning af dagtilbudsafdelinger, hvis en forældrebestyrelse bakker op. Hvis ikke er kompetencen ved byrådet.

ANLÆGSØKONOMI

Anlægsbuffer

Forligspartierne er enige om at hæve anlægsbufferen med 10 mio. kr. årligt. Bufferen udmøntes hvert andet år for 2 år ad gangen. Anlægsbufferen er nødvendig for at byrådet løbende kan håndtere nye anlægsbehov i takt med, at byen udvikler sig eller til akut opståede behov, der ikke har kunnet tages højde for i den langsigtede investeringsplan. Bufferen er reduceret af flere omgange og udgør pt. 50 mio. kr. årligt i perioden 2029-2034. Når der føjes et ekstra år til investeringsplanen, reserveres der finansiering til anlægsbufferen, dels i det 'nye' år 2035, og samtidig hæves bufferen til 60 mio. kr. årligt i årene 2029-2034. Hertil afsættes der 6 x 10 mio. kr. i 2029-2034 samt 40 mio. kr. i 2035, dvs. i alt 100 mio. kr.

Kortere sagsbehandlingstider på lokalplaner og øget grundsalgsindtægter

Anlægseftersynet i budget 2025 viste, at lange og omstændige politiske og administrative processer, mange krav til lokalplanerne samt manglende markedsefterspørgsel betyder, at der udbydes meget få grunde til familieboliger (fritliggende boliger) og erhvervsarealer. Konsekvensen er på sigt, at boligpriserne i Aarhus vil stige, og at vækst og etablering af nye virksomheder sker uden for kommunen.

Aarhus Kommune har én af Danmarks højeste gennemsnitlige sagsbehandlingstider på lokalplaner, hvilket gør det vanskeligt at tiltrække nye virksomheder og bygge boliger til bl.a. børnefamilier.

Teknik og Miljø har i samarbejde med Borgmesterens Afdeling igangsat en række tiltag, herunder ændret opgavefordeling i lokalplanarbejdet, hurtigere byggemodning samt markedsføring af grunde til salg.

Forligspartierne ønsker at sætte yderligere tiltag i værk for at fremme hurtigere lokalplanlægning for herved at sikre indtægtsgrundlaget bag investeringsplan 2024-2034 samt sikre, at Aarhus Kommune fortsat udvikles med nye virksomheder og boligområder.

Forligspartierne anmoder Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling om at udarbejde tiltag, som kan forkorte og forenkle de politiske og administrative processer omkring lokalplanerne.

Der kan indhentes inspiration fra Københavns Kommune, der har formået at gøre processerne kortere. Tiltagene fremlægges ved Magistratens budget 2026 med inddragelse af Teknisk Udvalg.

Forligspartierne ønsker dog allerede nu at fastsætte et mål, hvor 65 % af alle lokalplaner inden udgangen af 2026 og 95 % inden udgangen af 2027 skal have en maksimal sagsbehandlingstid på 2 år fra en grundejer anmoder om en lokalplan. Målet gælder for lokalplaner opstartet fra 2025. I den forbindelse anmoder forligspartierne Teknik og Miljø om i 2025 at bemande alle de planer, som indgår som indtægtsgrundlag for investeringsplan 2024-2034.

Byrådet orienteres om status hvert kvartal fra 1. kvartal 2026 med henblik på at kunne følge et løbende fald i den gennemsnitlige sagsbehandlingstid. Teknik og Miljø fremlægger årligt forslag til handlinger ved Magistratens budget, hvis målet ikke er nået.

For at realisere målet tilføres ressourcer til lokalplanarbejdet i Teknik og Miljø via omprioritering af midler oprindeligt afsat til VE-planlægning og helhedsplaner frem til 2028. Markedet for især solcelleprojekter er udfordret, ligesom Energinets planlægning spænder ben for en lang række solcelleprojekter. Fremadrettet skal arbejdet med helhedsplaner målrettes områder, hvor der konstateres konkret markedsinteresse for udvikling og helhedsplanlægning samt byskitser skal i højere grad integreres med konkret lokalplanlægning.

Anlægsforskydninger

I det omfang, den ekstra finansiering ved at forlænge investeringsplanen, anvendes til anlægsprojekter i budgetperioden, er der behov for at foretage yderligere anlægsforskydninger. Forligspartierne anmoder Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø og Kultur og Borger-service om at fremlægge et samlet oplæg til prioritering med inddragelse af magistratsafdelingerne. Anlægsforskydningerne vil blive forelagt byrådet ved fremlæggelsen af Magistratens budget 2026 som en del af den samlede politiske prioritering.

Forligspartierne er enige om at tage ansvar for, hvordan man prioriterer og periodiserer anlægssudgifterne, så anlægssanktioner fra staten undgås.

FINANSIERING

Afledte driftsudgifter

Forligspartierne anerkender, at de konkrete anlægsprojekter i denne aftale kan medføre afledte driftsudgifter - særligt i Aarhus Ejendomme. Forligspartierne er enige om at prioritere midler hertil i budget 2027-2030 med henblik på at sikre økonomisk sammenhæng i forhold til de aftalte investeringer.

Forlængelse af anlægsinvesteringsplanen

Finansieringen findes ved at forlænge den 11-årige investeringsplan, så den løber frem til 2035. Hvis investeringsplanen, der pt. løber frem til og med 2034, forlænges med et år vil det give ekstra finansiering til anlæg. Finansieringen opstår via forudsætningen om, at overskud på driften finansierer anlæg. Da investeringsplanen blev udarbejdet, blev det forudsat, at driften i det sidste år af perioden skulle finansiere 693 mio. kr. (26-p/l).

Hele eller dele af den ekstra finansiering vil kunne bringes i anvendelse allerede i denne budgetperiode 2026-2029. Det sker ved, at den finansielle egenkapital reduceres i budgetperioden og forbedres tilsvarende frem mod ultimo 2035.

Der udestår stillingtagen til periodisering af forslagene i aftalen, og forligspartierne anmoder derfor Borgmesterens Afdeling i samarbejde med magistratsafdelingerne om at udarbejde et forslag til periodisering, der udsendes sammen med Magistratens budgetforslag 2026

DELTAGELSE I AFTALEN

Nedenstående forligspartier er enige om, at deltagelse anlægsaftalen til budget 2026-2029 forpligter, og at parterne i fællesskab tager ansvar for hele aftalen. Dette indebærer, at hvis et parti undtagelsesvist ønsker en ændring til aftalen, skal ønsket fremlægges i forligskredsen til forhandling, og der forudsættes enighed, før der kan fremsættes forslag herom.

"Et aktivt og grønt Aarhus for alle" betragtes som et fuldt finansieret budgetforslag på anlægsområdet som fremsendes til budgetforhandlingerne 2026-2029.

Socialdemokratiet

Socialistisk Folkeparti

Enhedslisten

Liberal Alliance

Moderaterne

Konservative Folkeparti

Venstre

Radikale Venstre

Danmarksdemokraterne

Alternativet

Bilag

Bilag 1 - Økonomioversigt

Bilag 2 – Finansiering af ny specialskole i Lisbjerg